

**החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988
בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בין "דלק" חברת הדלק
הישראלית בע"מ לבין דור-אלון אנרגיה בישראל (1988) בע"מ**

1. פתח דבר

לפניי בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק"), להסכם בין "דלק" חברת הדלק הישראלית בע"מ (להלן: "דלק") לבין דור-אלון אנרגיה בישראל (1988) בע"מ (להלן: "דור-אלון" ו-"הצדדים" בהתאמה), שעניינו מתן אפשרות לכל אחד מן הצדדים להציב עמדת תדלוק אוטומטית בתחנת דלק הנמנית על רשת תחנות התדלוק של הצד האחר (להלן: "ההסכם"). ההסכם קיבל פטור בתנאים מאישור הסדר כובל ביום 15.2.2010 למשך חמש שנים אשר תוקפו פקע (להלן: "החלטת הפטור הקודמת").¹ מכאן הבקשה שבפניי.

לאחר שבחנתי את ההסדר כמו גם את השפעתו האפשרית על התחרות בשווקים הרלוונטיים ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי הכבילות שבהסדר אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשווקים המושפעים מן ההסדר, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלה מצאתי כי ההסדר ראוי לפטור לפי סעיף 14 לחוק.

2. הצדדים

דלק היא חברה ציבורית אשר נשלטת על ידי קבוצת דלק בע"מ. עיקר עיסוקה של דלק הוא במכירת דלקים ושמונים באמצעות מתחמי תדלוק שבבעלותה, הפרוסים ברחבי הארץ.

דור-אלון היא חברה ציבורית אשר נשלטת על ידי "אלון" חברת הדלק לישראל בע"מ.² החברה עוסקת בפיתוח, הקמה ותפעול של תחנות תדלוק, שיווק ומכירה של מוצרי דלק באמצעות מתחמי תדלוק שבבעלותה, הפרוסים ברחבי הארץ.

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר שבין "דלק" חברת הדלק הישראלית בע"מ ודור-אלון אנרגיה בישראל (1988) בע"מ (15.2.10) **הגבלים עסקיים** 5001578.

² באמצעות אלון החזקות בריבוע כחול-ישראל בע"מ. "אלון" חברת הדלק לישראל בע"מ נמצאת בשליטתם של מר דוד ויסמן, משפחת בירן וארגוני הקניות הקיבוציים.

3. ההסכם

3.1 רקע כללי

בהחלטת הפטור הקודמת נסקרו בהרחבה מאפייני מערכות התקני התדלוק בתחנות הדלק בהם עוסק ההסדר. בתמצית, מערכת התקני תדלוק היא מערכת ממוחשבת מרכזית המקושרת אל ממשק כפול, האחד בכלי הרכב והשני במשאבה שבתחנת הדלק. ההתקן מאפשר את זיהוי כלי הרכב שמפעילה חברת ציי הרכב, מדידה אלקטרונית של כמות הדלק הנמכרת ורישום פרטי העסקה לצורך חיוב כספי ממוחשב ומרוכז. ככזו, משרתת מערכת התקני התדלוק בעיקר צרכנים שברשותם מספר כלי רכב, שכן היא מאפשרת ניהול יעיל של ציי רכב, קבלת נתונים אודות עסקאות התדלוק והיקפן ופיקוח ובקרה עליהן. כמו כן, מאפשרת מערכת התקני התדלוק מתן ביטוי להיקף הצריכה, קרי גודל צי הרכב, במשא ומתן מול ספק הדלק על מחיר הדלק ותנאי התשלום.

קיומה של פריסה גיאוגרפית נוחה הוא גורם מהותי ביכולת התחרות של חברות דלק המפעילות מערכות התקני תדלוק על לב לקוחותיהן. ככלל, רשת תחנות תדלוק בפריסה רחבה מחזקת את כושר התחרות של חברת הדלק המפעילה אותה, ביחס לחברת דלק אחרת שפרישתה מצומצמת יותר, ואשר עשויה להיתקל בקושי לספק מענה משמעותי למתחרותיה.

מאז ניתנה החלטת הפטור הקודמת הותקנו תקנות משק הדלק (קידום התחרות) (כללים לעניין התקני תדלוק אוטומטיים כלליים), התשע"ב-2011 (להלן: "**תקנות משק הדלק**"), במסגרתן נקבעה חובת מכירה של דלק באמצעות התקן תדלוק אוטומטי כללי, המאפשר לרכוש דלק מכל חברת דלק שממנה ניתן לרכשו באמצעות התקן כאמור, בין אם ההתקן שייך לאותה חברת דלק או הותקן על ידה ובין אם לאו.³

חובה זו מורידה את חסמי הכניסה הניצבים בפני חברות דלק שפריסתן הגיאוגרפית מצומצמת לשוק ציי הרכב. זאת מאחר שעם הטמעת תקנות משק הדלק יתאפשר לכל כלי רכב אשר התקין טבעת בהתאם לתקנות לתדלק בכל אחת מתחנות חברות הדלק ללא ביצוע התאמות טכניות נוספות בכלי הרכב. בכך נפתחת בפני חברות ציי הרכב האפשרות להתקשר עם יותר מחברת דלק אחת, ונסללת הדרך לפני חברות דלק שפריסתן הגיאוגרפית מצומצמת להתחרות בתחום אספקת הדלק לציי רכב, כאשר השלמת הפריסה נעשית באמצעות התקשרות הלקוח עם חברת דלק נוספת, ללא צורך בביצוע התאמות נוספות בצי כלי הרכב שברשותו כאמור. חובה זו מאפשרת לצרכנים את חופש הבחירה לתדלק את רכבם בתחנות דלק של חברות מתחרות וכן משפרת את כושר התחרות של חברות דלק קטנות, אשר אינן נהנות מפריסה גיאוגרפית רחבה. על פי הידוע במועד זה, תקנות משק הדלק יכנסו לתוקפן ביום 15.10.15 ויושמו בהדרגה עד לתחולה מלאה ביום 15.10.17, אז תידרש כל חברת דלק להחליף את כל התקני התדלוק שברשותה להתקנים אוניברסליים.

3.2 תיאור ההסכם

עניינה של בקשת הפטור שבפניי הוא הארכת משכו של ההסכם מושא החלטת הפטור הקודמת. במסגרת ההסדר, מבקשים הצדדים להסדר להמשיך ולהציב עמדות תדלוק של האחד בתחנות

³ ראו הגדרת "התקן תדלוק אוטומטי" בסעיף 7(א) לחוק משק הדלק (קידום התחרות), התשנ"ד-1994.

תדלוק המופעלת על ידי הצד האחר. ההסכם מתייחס ל-3 תחנות בלבד: שתיים מהן בבעלות דלק הממוקמות בהרצליה (שבעת הכוכבים) ובתל אביב (יגאל אלון) - בהן יוצבו התקני תדלוק של דור אלון, והשלישית היא תחנה של דור-אלון הממוקמת בכפר טרומן, בה יוצב התקן תדלוק של דלק.

בבחינת נחיצות ההסדר, הצביעו הצדדים על אותם הטעמים שעמדו בבסיס מתן החלטת הפטור הקודמת, ובפרט על החשיבות בהצבת התקני התדלוק בתחנות האמורות, אשר מבחינה גיאוגרפית ממוקמות באזורים בהם לא יוכלו הצדדים לספק את השירות אלמלא ההסכם. לטענת הצדדים, הצבת עמדות התדלוק בתחנות אלו תשפר את השירות הניתן לקוחות ציי הרכב הקיימים ותרחיב את מערך החלופות האפקטיביות הניצבות לנגד עיניהם של לקוחות פוטנציאליים.

ההסדר אם כן, מאפשר לצדדים להציע שירותי תדלוק ללקוחותיהם בפריסה גיאוגרפית רחבה יותר, משפר בכך את כושר התחרות שלהם וחוסך להם את ההליך הארוך והמסורבל הכרוך במציאת קרקע מתאימה וקבלת אישורים רגולטוריים רבים לצורך הקמת תחנת דלק באזורים שבהם פריסתם הגיאוגרפית אינה מספקת.

4. השפעת ההסכם על התחרות

החששות התחרותיים הנובעים מההסדר פורטו בהרחבה בהחלטת הפטור הקודמת, ואין לי אלא לחזור עליהם בקליפת האגוז: החשש מפני יצירת שולחן משותף העלול לאפשר זליגת שיתוף הפעולה בין הצדדים לכלל העברת מידע עסקי, תיאום או הבנות בעניינים החורגים מגבולות שיתוף הפעולה ואשר עלולים להקהות את התחרות ביניהם, וחשש להאטה בקצב הקמתן של תחנות תדלוק חדשות באזורים בהם יתקיים שיתוף הפעולה נשוא החלטה זו. כל אלה, עלולים להביא לכאורה לצינון התחרות בין דלק ודור-אלון, בין אם בהיבט התחרות על ציי הרכב ובין אם באופן כללי.

ואולם, שוכנעתי כי חששות אלה מוקהים לאור מספר נסיבות. ראשית, ההסדר נוגע למספר מינורי של תחנות דלק ביחס לכלל תחנות הדלק של כל אחד מהצדדים להסדר. היקפו הזניח של ההסדר אינו יוצר בין הצדדים להסדר אינטרס כלכלי משותף באופן משמעותי, ובכך מוקהה החשש מפגיעה בתמריץ הכללי של החברות להתחרות בינן לבין עצמן על ציי רכב, תחנות דלק או לקוחות מזדמנים באזורים מסוימים.

נוסף על האמור, מאפייניו של ההסכם וההוראות הקבועות בו אינם פותחים פתח להרחבת שיתוף הפעולה בין הצדדים לתחומים נוספים או להעברת מידע הנוגע לתחומי פעילות אחרים שלהם. בפרט, צורת ההתחשבנות שנקבעה בין הצדדים להסדר אינה חושפת פרטים מסחריים למעט הפרטים הנוגעים ישירות להסכם הנוכחי ולכן לא נוצר בין הצדדים להסדר שיתוף במידע או אינטרס משותף מעבר להסדר עצמו.

שיקול נוסף התומך במתן פטור להסדר שבפניי קשור בכניסתן ההדרגתית של תקנות משק הדלק לתוקפן. אמנם, כבר בתום שנה מיום כניסת התקנות לתוקף, נדרשת כל תחנת דלק להחזיק בהתקן תדלוק אוניברסאלי אחד לפחות, אך כאמור, על פי הידוע כיום רק ביום 15.10.17 יידרשו כל חברות הדלק להחליף את התקני התדלוק להתקנים אוניברסאליים. לכך יש להוסיף שבמקביל להטמעה ההדרגתית של תקנות משק הדלק, נדרשים לקוחות חברות הדלק אף הם להחליף את מערכת התקן התדלוק שברכבים כדי שיוכלו ליהנות מהתקני התדלוק האוניברסאליים, דבר שעשוי לדרוש את

עתותיו. על כן, עד למועד תחולתן המלאה של תקנות משק הדלק, ההסדר עשוי לתרום לשיפור כושר התחרות של כל אחד מהצדדים לו. לפיכך, שוכנעתי כי ההסדר שלפניי אינו מקים חשש לפגיעה של ממש בתחרות בשוק, והוא ראוי לפטור, עד למועד תחולתן המלאה של תקנות משק הדלק, שכן עד אז – ההסדר דווקא עשוי לתרום לשיפור כושר התחרות של כל אחד מהצדדים לו במקטע ציי הרכב.

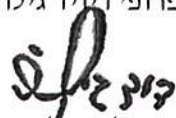
5. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ולהעניק את הפטור המבוקש.

תוקפו של פטור זה עד ליום 15.10.17 והוא מוגבל להסדר להצבת עמדות תדלוק בשלוש תחנות הדלק שפורטו לעיל בלבד.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

פרופ' דניאל גילה

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ט"ו סיון תשע"ה

02 יוני 2015